

6 ביולי, 2021

	לכבוד	לכבוד
	מיכל פרנק	מירב מיכאלי
	מנכ"לית	שרת התחבורה
<u>באמצעות דוא"ל</u>	<u>משרד התחבורה</u>	<u>משרד התחבורה</u>

שלום רב,

הנדון: ביטול חובת התקנת מערכות למניעת שכחת ילדים ברכב

בשם עמותת פרטיות ישראל¹, אני מתכבדת לפנות אליכן בבקשה לפעול לביטול החובה להתקנת מערכת למניעת שכחת ילדים ברכב מהטעמים המצטברים של פגיעה בלתי מיידית בזכות החוקתית לפרטיות, עלויות גבוהות והיעדר יעילות מוכחת.

1. בתאריך 01.08.21 עתידות להיכנס לתוקף תקנות התעבורה (הוראת שעה) (מס' 6), התשפ"א-2021 (להלן: "התקנות"). התקנות מחייבות כל אדם המסיע ברכב ילד מתחת לגיל 4 להתקין מערכת טכנולוגית שמיועדת להתריע על השארת ילדים ברכב (להלן: "מערכת למניעת שכחת ילדים" או "המערכת").

2. לשם יישום התקנות, משרד התחבורה פרסם "תנאים ודרישות לאישור מערכת התרעה על השארת ילדים ברכב"², וכן רשימה של מערכות שמשרד התחבורה אישר לשימוש (להלן: "המערכות המאושרות").³ התנאים לאישור מערכת על-ידי משרד התחבורה ו/או מכון התקנים אינם כוללים התייחסות לאיסוף, שימוש, שיתוף או אבטחת המידע שנאסף אגב השימוש במערכת. כך למעשה, מערכות שאושרו לא עברו כלל בדיקה באשר למידת הבטיחות הדיגיטלית שלהן.

3. עיקר הביקורת הציבורית על התקנות נסובה סביב העלות הגבוהה של המערכת, בפרט עבור משפחות מרובות ילדים. לאור כך, הורים רבים מחפשים כבר כעת חלופות זולות וזמינות. על מנת להוזיל את המוצר או השירות, פעמים רבות חברות אוספות מידע עודף ודרך כך מייצרות ערוצי רווח נוספים המבוססים על מסחור המידע. מכאן, בין היתר, החשיבות הגבוהה בפיקוח ובקרה על היבטי הפרטיות במערכות המאושרות.

המידע שאוספות מערכות למניעת שכחת ילדים

4. הפעלת מערכת למניעת שכחת ילדים מתאפשרת באמצעות אוסף של רכיבי תוכנה וחומרה כדוגמת חיישנים, יישומונים ומערכות בקרה נוספות שמותקנות ברכב, בטלפון החכם של הנהג ו/או על מנשא ילדים ברכב. מטיבן, מערכות אלו מחייבות איסוף מידע אישי, ולעיתים מידע רגיש על הנהג ברכב, הנוסעים בו, ואנשי הקשר שלהם למקרה חירום. כך לדוגמה, אחת מהמערכות המאושרות אוספת את פרטי הקשר של הנהג, נתוני מיקום מהטלפון הנייד, פרטי הילד (שם ותמונה) ופרטי קשר למקרה חירום.

¹ פרטיות ישראל היא עמותה רשומה, הפועלת במטרה לשמור ולקדם את הזכות לפרטיות בישראל. עם מייסדי העמותה נמנים מיטב המומחים בארץ בתחום הפרטיות. העמותה פועלת בהיבטים מגוונים ובהם קידום מהלכים להתאמת החקיקה לאתגרי הפרטיות של המאה ה-21, נקיטת צעדים משפטיים לצורך שמירה והגנה על הזכות לפרטיות, עידוד וקידום יוזמות טכנולוגיות המקדמות שילוב של פרטיות וחדשנות (Privacy by Design ו-Privacy Enhancing Technologies) והגברת המודעות לחשיבות הזכות לפרטיות בקרב הציבור הרחב בכלל והצעירים בפרט.

² תנאים ודרישות לאישור מערכות התרעה על השארת ילדים ברכב, אגף הרכב, משרד התחבורה 25 במרץ 2021
³ רשימת המערכות המאושרות לשימוש או נמצאות בבדיקה, משרד התחבורה

מערכת מאושרת אחרת מצהירה כלפי המשתמשים כי היא אוספת באופן קבוע את כל רשימת אנשי הקשר שלהם ("אתם מספקים לנו על בסיס קבוע את מספרי הטלפון שברשימת אנשי הקשר שלכם, כולל את אלה של המשתמשים בשירותים שלנו ושל שאר אנשי הקשר שלכם").

5. מבדיקה של 11 מתוך 16 המערכות המאושרות, עולה כי כל אחת מהמערכות כוללת אפליקציה ייעודית שאוספת מידע רב, לרבות נתוני מיקום ממכשיר הטלפון הנייד. מתוך 11 המערכות שנבדקו, רק 3 אפליקציות מכילות ממשק משתמש ומדיניות פרטיות בעברית, ואילו רק אפליקציה אחת אפשרה עיון במדיניות הפרטיות לפני מסירת פרטים (ראו צילומי מסך בנספח א' למכתבנו זה). באופן זה, התקנות מקימות חובה עקיפה להתקנת אפליקציה ולמסירת מידע אישי לחברות מסחריות.⁴

6. סוגי המידע שמערכות למניעת שכחת ילדים אוספות, לבדם או בקורלציה עם מידע נוסף, מאפשרים ליצור פרופיל של הנהג ומשפחתו, וכן מאפשרים להסיק אודותיו מידע רגיש רב כגון מקומות שבעל הרכב פוקד באופן קבוע, אופן התפקוד שלו כהורה, קשריו האישיים והמשפחתיים ועוד. המידע הנצבר הוא רב וחלקו מוגדר בחקיקה כרגיש במיוחד, כך לדוגמה נתוני מיקום (ראו: תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע"ז-2017 שלפיהן מידע בדבר מיקום מגביר את רמת אבטחת המידע הנדרשת ממאגר וכן את תזכיר חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס') (הגדרות וצמצום חובת הרישום), התש"ף-2020 שלפיו מידע על מיקום מוגדר כ"בעל רגישות מיוחדת").

7. מידע אישי זה קורץ כמובן לגורמים רבים: חברות רבות עשויות להפיק ערך רב מאיסוף המידע ועיבודו לצרכים שמתחילים אמנם בתפעול המערכת אבל ממשיכים לשיפור והמשך פיתוחה של הטכנולוגיה ומשם גולש לתחומים אחרים כדוגמת מסחור המידע לחברות ביטוח והפצת מידע לחברות אחרות שעשו להיות להן עניין במידע זה (חברות רכב, חברות שמספקות שירותי דיור וכיו"ב).

8. כך בחסות התקנות נוצרת תעשיית מידע חדשה, שמעניקה לחברות מסחריות רישיון לעקוב אחר הורים, ילדיהם, והרגלי הנסיעה שלהם. בעתיד – חברות אלו גם יוכלו ללמד אותנו על קצב התפתחות המשפחה הישראלית הממוצעת, כמות ילדים במשפחה לפי שכונת מגורים, ותובנות נוספות שלא ניתן לצפות במועד כתיבת מכתב זה.

חשיבות הזכות לפרטיות

9. כידוע, פרטיות היא זכות חוקתית בשיטה המשפטית בישראל. הזכות לפרטיות מעוגנת בסעיף 7 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו ולפיכך היא בעלת מעמד חוקתי על-חוקי. בית המשפט העליון הגדירה "אחת החירויות המעצבות את אופיו של המשטר בישראל כמשטר דמוקרטי" (בג"ץ 2109/20, 2135/20, 2141/20, 2187/20 בן מאיר ואח' נ' ראש הממשלה ואח' (26.4.2020) ואמר עליה שהיא "מן החשובות שבזכויות" - ע"א 1697/11 א. גוטסמן אדריכלות בע"מ ואח' נ' ורדי (23.1.2013). חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, מסדיר באופן פרטני את ההגנה על הזכות לפרטיות ואת המסגרת המשפטית לאיסוף ושימוש במידע אישי. עקרון היסוד של החוק קבוע בסעיף 1 בו, לפיו "לא יפגע אדם בפרטיותו של זולתו ללא הסכמתו".

10. בעוד שמרבית המערכות המאושרות מחייבות שימוש באפליקציה שאוספת מידע אישי, הטלת חובת חוקית להתקנת מערכת מסחרית מרוקנת במידה רבה את דרישת ההסכמה לאיסוף המידע. כאשר

⁴ יובהר כי ברשימת המערכות המאושרות רק עבור 11 מתוך 16 מערכות, קיימת הפנייה לאתר אינטרנט שבו ניתן לבחון את אופן הפעלת המערכת והיבטי הפרטיות שבה, ועל כן 5 מערכות מאושרות לא נבחנו על-ידנו. עוד חשוב לציין כי מתוך 11 מערכות מאושרות, 5 מערכות משתמשות באותה המערכת (TIPPY). בנוסף, נדגיש כי ישנן מערכות שיש להן אפליקציה, אף המערכת מכילה גם אפשרות הפעלה ללא אפליקציה.

התקנות מחייבות שימוש במערכת שכוללת אפליקציה שאוספת מידע, נוצר מצב של **צביבור אין בחירה** **האם למסור את המידע או לא, הבחירה היחידה היא למי למסור את המידע.**

11. בנוסף, וכפי שצוין לעיל, קיים חשש אמיתי כי לאור העלות הגבוהה של המערכת, והעובדה שלעיתים משפחה נדרשת להתקין יותר ממערכת אחת ברכב, **ייווצר מרוץ לתחתית בהיבט של הוזלת המוצרים בתמורה למידע רב ערך.** אפליקציות עלולות לאסוף ולסחור במידע "רלוונטי" נוסף כמו מידע דמוגרפי על בני המשפחה, הרגלי הנסיעה שלהם (לדוגמה: האם המשפחה נוהגת בשבת או לא) וכיו"ב, כבסיס להוזלת המוצר. כבר כיום אנחנו רואים פרקטיקה דומה להצעת מוצרי ביטוח זולים יותר בתמורה למידע אישי.

12. מעבר להיבטי הפרטיות הנרחבים שכרוכים בהפעלת המערכות, ישנם סיכונים סייבר רבים. אנחנו מצויים בעידן שבו מידע לעולם לא חסין. מידע עשוי לדלוף בכל עת, ואין ארגון, חברה או מדינה שחסינה באופן מוחלט מפני מתקפות סייבר. אחת הדרכים לצמצום סיכון לחשיפת מידע אישי, היא צמצום היקף המידע שנאסף ונשמר במערכות.

13. לכן, ככל שהתקנות ייכנסו לתוקף במועד הנקוב – על משרד התחבורה לגבש בזריזות וביעילות מתווה נוסף לאישור מערכות שייתן מענה לסיכונים הפרטיות ואבטחת המידע במערכות. מתווה זה צריך לכלול הנחיות ברורות באשר למסגרת איסוף, שימוש ושיתוף המידע, כמו גם לאמצעי האבטחה שיש לנקוט ביחס למידע.

14. אל מול סיכונים הפרטיות והסייבר המפורטים, ישנה שאלה בדבר היעילות של המערכות לצורך קיום המטרה – מניעת שכחת ילדים בכלי רכב:

א. למעט באיטליה, אין אף מדינה כיום שמחייבת התקנה של מערכת למניעת שכחה. משכך, לא קיימים נתונים שתומכים בכך שחובה להתקנת המערכת מפחיתה את היקף התופעה;

ב. לפי נתונים שפרסם ארגון "בטרים"⁵, היקף מקרי המוות כתוצאה משכחת ילדים ברכב עומד על 25 מקרים ב-10 שנים, ומשכך לא מצדיק גולציה כה נרחבת, בעלת השלכות כלכליות ואישיות על מאות אלפי משפחות בישראל;

ג. קיימות חלופות טובות יותר. היות שמרבית המקרים של שכחת ילדים ברכב הם במגזרים פרטניים, ניתן להילחם בתופעה הקשה על-ידי קמפיינים ממוקדים של הסברה עבור אותם מגזרים; קידום ועידוד מערכות שאינן מבוססות על מידע אישי ואפליקציות; מתן תמריצים לשימוש במערכות שמקיימות סטנדרטיים איכותיים של בטיחות ופרטיות.

1. **לאור כל האמור לעיל, אנו קוראים לפעול לביטול התקנות. לחילופין, יש להסדיר את היבטי הפרטיות בתהליך האישור שמקיים משרד התחבורה למערכות השונות. מן הראוי כי בחינה של היבטי הפרטיות כאמור, תעשה בשיתוף עם הרשות להגנת הפרטיות במשרד המשפטים, אשר לה המומחיות בממשלה בתחום זה.**

2. **אנו לרשותכן בכל דבר ועניין.**

⁵ נתוני היפגעות ילדים כתוצאה מהשארה ברכב לקראת דיון וועדת הכלכלה בנושא תקנות התעבורה וצו התעבורה בדבר התקנת מערכת עזר לנהג להתרעה על השארת ילדים ברכב - 05/01/21

בכבוד רב,

עו"ד נעמה מטרסו

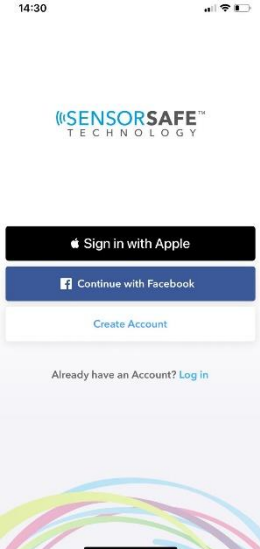
מנכ"לית, פרטיות ישראל (ע"ר)

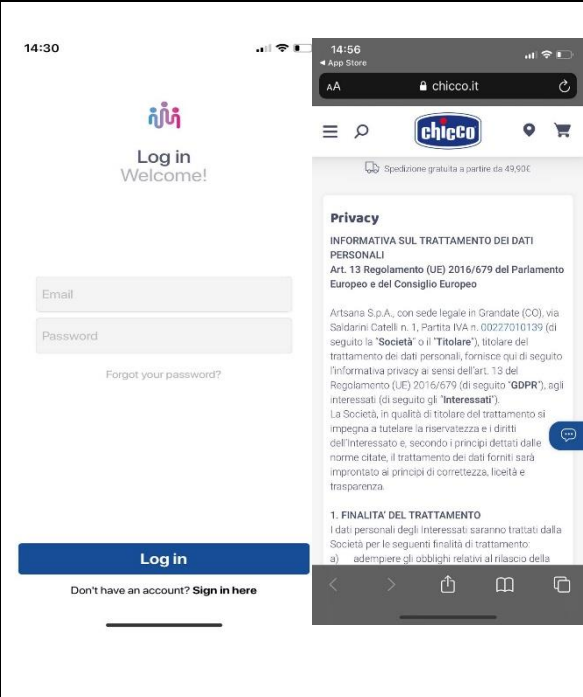
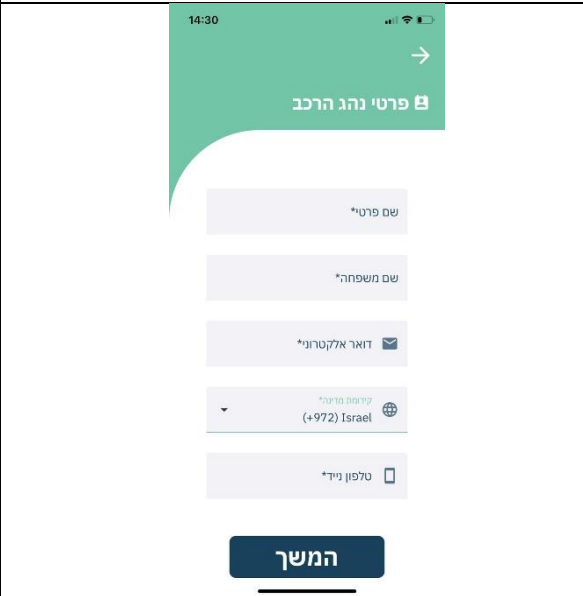
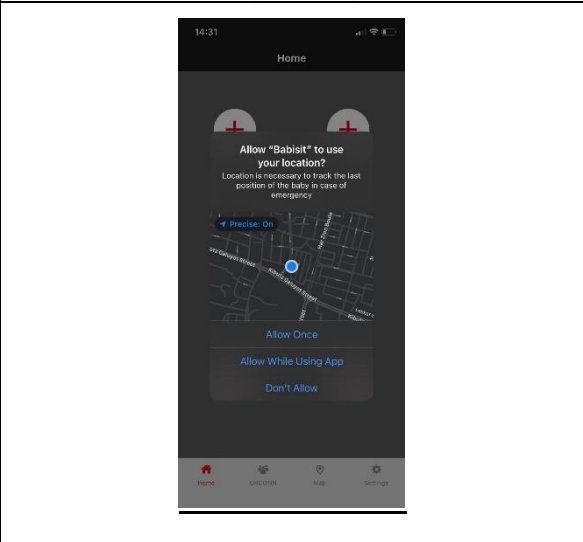
העתק

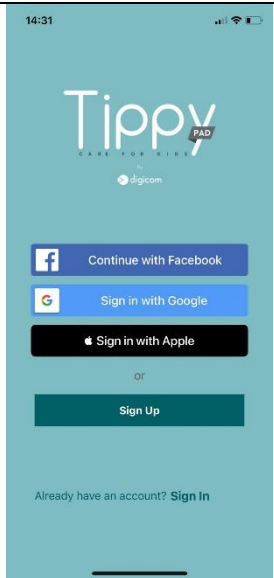
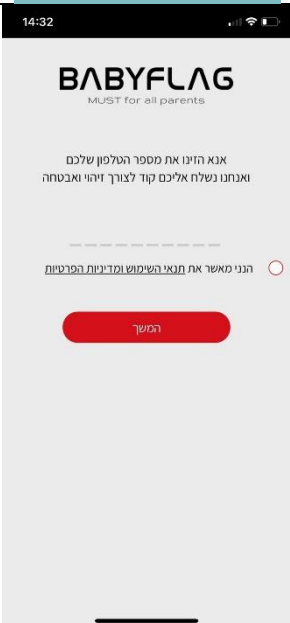
עו"ד רז נורי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ציבורי-חוקתי), משרד המשפטים
ד"ר שלומית וגמן, עו"ד, מ"מ ראש הרשות להגנת הפרטיות, משרד המשפטים
עוז שנהב, מנהל מחלקת חדשנות ופיתוח מדיניות, הרשות להגנת הפרטיות, משרד המשפטים

נספח א'

צילומי מסך מהאפליקציות השונות

מסך ראשון	שפת מדיניות הפרטיות	אפליקציה
	עברית	מערכת Bcare – אפליקציית BCare
	אנגלית	מערכת Cybex – אפליקציית SensorSafe

	<p>איטלקית</p>	<p>מערכת Chicco bebecare אפליקציית easy-tech Chicco BebèCare</p>
	<p>עברית</p>	<p>מערכת BabyBeep אפליקציית Baby Beep</p>
	<p>אנגלית</p>	<p>מערכת Topo-Care אפליקציית Babi</p>

	<p>אנגלית</p>	<p>מערכת Tippy Smart Pad אפליקציית TIPPY</p>
	<p>עברית</p>	<p>מערכת Baby Flag אפליקציית Baby Flag</p>